Пĕрлехи юрă-ташă тĕнчи

Çĕнтерни мар, хутшăнни паха

Санăн чи телейлĕ вăхăт тесе ыйтсассăн, пирĕнтен кашниех ачалăха аса илнĕ пулĕччĕ. Ку чăннипех çапла, телейлĕ асамлăх тĕнчи яланах асăмра. Урамра тус-юлташпа выляни-кулни, шыв хĕррипче чăмпăлтатни е тата Хĕл Мучипе Юрпикен тĕпсĕр, асамлă михĕри парни çинчен ĕмĕтленни, шел пулин те, ачалăхра кăнаçке.

хӳтĕлессине ырă йăлана кĕртрĕ. Çавна май республикăри инвалидсем пухăнса спорт, художество тата ытти фестивальсене хутшăнма майсем тупрĕç. Хăйсен пултарулăхне республикăра тата унăн тулашĕнче кăтартма пултарчĕç.

Ачасен фестивалĕ тĕрлĕ номинацисемпе иртрĕ. Чи малтанах вĕсем ăсталанă ал ĕçĕсен куравĕ пухăннисене хăй патнелле

лăхĕн номинацийĕнче Сергей Кроликов пĕрремĕш вырăна тухрĕ. Юрласипе вара Лариса Ивашкина палăрчĕ, виççĕмĕш пулчĕ. Çаксем – Муркаш районĕн пултарулă ачисем. Жюри членĕсем вĕсене тивĕçлĕ хак пачĕç. Тĕрлĕ номинацисенче мала тухнисене дипломсемпе укçан парнесем парса хавхалантарчĕç. Ытти хутшăнакансем вара Тав хучĕсене тивĕçрĕç.

Иртнĕ эрнере районти Культура çуртĕнче миçе ачан тус-юлташла туйăм çуралса хĕмленчĕ-ши? Шăпах çак кун Муркаш, Элĕк, Етĕрне, Хĕрлĕ Чутай, Çĕрпӳ, Красноармейски районĕсенчен килсе çитрĕç те инвалид ачасем художество пултарулăхĕн республикăри зонăри фестивальне.

Пухăннисене чи малтанах район администрацийĕн пуçлăхĕн çумĕ – культурăпа архив ĕçĕсен пайĕн пуçлăхĕ А.Е. Андреева саламларĕ. Вăл инвалидсен ыйтăвĕсене социаллă хӳтлĕх управленийĕпе, район администрацийĕпе пĕрле татса пама тăрăшни çинче чарăнса тăчĕ, пурне те ăнăçу сунчĕ.

– Ачасем – пирĕн пуласлăх, малашлăх. Эсир паянхи кун пĕрле тĕл пулса чуна уçни питĕ вырăнлă. Хăвăр ăсталанă кашни япалара, юрă-ташăра чун илемĕ, пуянлăхĕ курăнать, – терĕ вăл.

Çавăн пекех Пĕтĕм Раççейри Инвалидсен пĕрлешĕвĕн Чăваш Республикинчи уйрăмĕн ертӳçи М.П. Кузьминых хутшăннисене саламласа ăнăçу сунчĕ, фестиваль йĕркипе паллаштарчĕ.

Пĕтĕм Раççейри Инвалидсен пĕрлешĕвĕн Чăваш Республикинчи уйрăмĕ тĕрлĕрен социаллă проектсем çырса йыхравларĕ. Кунта уйрăмах Сергей Кроликовăн "Хӳтĕлетпĕр сана, çĕр чăмăрĕ" ӳкерчĕксен пуххи пурне те тыткăнларĕ. Даша Иванова та чăн-чăн сăрă ăсти. Унăн çут çанталăкпа çыхăннă ӳкерчĕкĕсем уйрăмах чĕррĕн курăнаççĕ.Çакăнта Павел Илугин, Марианна Толстова, Володя Никитин ячĕсене те асăнас килет. Паллах, ăстаçăсене пурне те асăнаймăн, вĕсем татах та нумай. Вĕсен ĕçĕсенче пуринче те ăсталăх палăрать. Кунтах йывăçран, хутран касса эрешлесе тунă япаласем те хăйсен вырăнĕсене тупнă.

Ӳнерçĕ тĕнчинчен юрă, ташă, сăвă ăстисем майĕпен анлă зала йыхравларĕç. Кунта чăн-чăн артистсем пухăннă тейĕн. Чăваш, вырăс, ытти халăх юрри-ташшисем тыткăнларĕç куракансене. Савăнăçлипе пĕрлех хурлăхлă самантсем те куç умне тухрĕç. Пĕтĕм чунтан вуланă хăш-пĕр сăвă йĕркисене хумханмасăр, куççуль кăлармасăр ниепле те итлеймĕн. Кристина Павлова Пётр Хусанкайăн "Малалла" сăввине шăрантарчĕ. Пултарулă хĕр ача районта, республикăра иртекен чылай мероприятие хутшăнать. Халĕ те ав ăсталăхпа палăрчĕ. Сăвă ăсталăхĕн номинацийĕнче иккĕмĕш вырăна тивĕçрĕ. Ӳнерçĕ ăста-

Фестивале хутшăнакансенне, шел пулин те, Турри вăл е ку енĕпе сывлăх енчен кăмăлĕсене хуçнă. Çапах та вĕсен пултарулăхĕ вĕççĕр-хĕрсĕр курăнать. Вĕсем çакăнта хутшăнни те мал ĕмĕтпе пурăннине, вăхăта усăсăр ирттерменнине çирĕплетет. Чи кирли вара çĕнтерӳçĕ пулни мар, пултарулăха ĕненни, унпа çынсене паллаштарни хаклăрах. Çавăн пекех кунта пухăннисен пĕр-пĕринчен вĕренмелли те нумай пулчĕ.

Вăхăтпа туллин усă курас текенсемпе Чăваш Республикин тава тивĕçлĕ артисчĕ, И.Я. Яковлев ячĕллĕ Чăваш Патшалăх педагогика университечĕн пĕччен юрлас ĕç кафедрин доцентчĕ Владимир Стефанович Редичкин уйрăм калаçу иртерчĕ, сĕнӳсем пачĕ.

Юлашкинчен фестивале хутшăнакансене, хисеплĕ хăнасене Муркашри искусство шкулĕнче вĕренекен тĕрлĕ çулсенчи ачасем юрă-ташăпа саламларĕç, савăк кăмăл-туйăм парнелерĕç.

Р. ИЛЛАРИОНОВА.

Сăн ӳкерчĕксенче: Даша Иванова – ăста ӳнерçĕ куравра; Муркаш районĕн пултарулă ачисем.

Автор сăн ӳкерчĕкĕсем.

Врач канашĕ

Пулă çинчен тĕплĕнрех

Атăл тăрăхĕнчи халăхсем хушшинче дифиллоботриоз текен шĕвĕрĕлченсемпе чирлесси самай сарăлнă. Ку чирпе хăю пек лаптак шĕвĕрĕлченсем е пулă солитерĕсем (шĕвĕрĕлченсем) чирлеттереççĕ. Вĕсен тăршшĕ 10-20 метра çитет е ытларах та пулать. Çитĕнсе пынăçемĕн çак шĕвĕрĕлченсем пысăк татăксене уйăрса (30 сантиметртан пуçласа 5 метр таран) тулалла тухаççĕ, ăшра юлни вара каллех хăех малалла аталанать. Ӳссе çитнĕ шĕвĕрĕлченĕн пĕр пайĕнче 175 пине яхăн çăмарта пухăнать, çулталăк хушшинче вара çапла пайсем 2-шер пине те çитеççĕ. Сарлака хăю евĕр шĕвĕрĕлченсем çыннăн, кушаксен, йытăсен тата сыснасен пыршисенче 15-шер çул ытла пурăнаççĕ.

Çынна çавăн йышши шĕвĕрĕлченсем лайăх тăварламан е ăшаламан чĕрĕ пулăран (çăрттан, кăртăш, уланкă) ерессĕ. Хăш-пĕр чухне вара тин çеç тăварланă çăрттан вăлчисенчен те килет. Çын организмĕнче ку чир 1-1,5 уйăх аталанать.

Хăшĕсем пулă солитерĕсемпе çупах пулă çисен чирлеме пулать тесе пĕтĕмлетеççĕ. Çавна пулах çак пулла тиркеççĕ. Паллах, çакă тĕрĕс мар, мĕншĕн тесен çакнашкал гельминтсем çăрттан, уланкă, шампа тата шăла пулăсен вăлчисенче, пĕверĕсенче тата ӳчĕсенче пулакан вĕтĕ личинкăсем вара çынсен сывлăхĕшĕн чăннипех хăрушлăх кăларса тăратаççĕ. Уйрăмах сарлака хăю евĕр шĕвĕрĕлченсемпе шултра çăрттансем тата шампасем те чирлени палăрать.

Шĕвĕрĕлченсемпе чирленĕ çынсем хырăм ыратнине, ăш пăтраннине, хăсас килнине, варвитти пулнине, чĕлхе ыратнине, вăй чакнине, хăлхасем янăранине, куç хуралса килнине, пуç çавăрăннине туяççĕ. Хăш чухне вара çынсен юнĕн палăхалăхĕ чакни те пулать.

Çав дифиллоботриозпа чирленине пĕлме шĕвĕрĕлченсен пайĕсене лабораторире тĕпчемелле.

Шĕвĕрĕлченсен çăмартисем чĕр чун каяшĕпе пĕрле тула тухаççĕ. Кайран çурхи çумăр шывĕпе çăвăнса юхса каяççĕ, Атăла та юхса кĕреççĕ. Унта вара личинкăсем çураласçĕ. Вĕсене раксем çăтса яраççĕ. Çак раксене çисе вара пулăсем шĕвĕрĕлченсемпе чирлеççĕ. Унтан шурăрах тĕслĕ 1-2,5 метра çитекен шĕвĕрĕлченсем – плероцеркоидсем тухаççĕ.

Дифиллоботриозсемпе кĕрешес пулсан, вĕсемпе чирлĕ çынсене пурне те вăхăтра тупса палăртни, чиртен сыватни кирлĕ. Çавăнпа та çаксене пăхăмалла:

– юхан шывсем, кӳлĕсем çывăхĕнче вырнаçнă ялсенчи пĕтĕм çынсене гельминтозсемпе чирлени тĕпчемелле, чи малтанах пулăçсене, пулă хуçалăхĕсенче, шыв транспорчĕнче ĕçлекенсене, вĕсен çемье членĕсене çулталăкра пĕр хут тĕрĕслемелле;

– çав тавраран стационарсенче е амбулатори йĕркипе сывалакансене те дифиллоботриозпа чирленипе чирлеменнине пĕлме тĕпчемелле. Чирлисене тупса палăртсен, вĕсен çемйин членĕсене те тĕрĕслесе пăхмалла.

Пулă шĕвĕрĕлченĕсемпе чирлессинчен сыхланма шыв упракан вырăнсене гельминт çăмартисем лекесрен тимлĕн сыхланмалла.

Туалетсенче санитари йĕрки пулмалла, вĕсене шыв çывăхĕнчен урăх çĕре куçармалла, тасамарлăха çурхи е сумăр шывĕпе юхса кайма памалла мар.

Дифиллоботриозсенчен сыхланас тесен çак правилăсене çирĕп пăхăнмалла:

– пулăсене 100 грамм таякан татăксене уйăрса (çурăм шăмми тăрăх ваклامалла) ăшаламалла. Çак татăксене чи малтан вĕри çатма çине тирĕ енĕпе хумалла, 25 минутран кая мар тытса тăмалла, пулла яшка вĕреме кĕрсен тата 20 минут хушши пĕçермелле, пулă кукăльне 45-60 минут хушши пĕçермелле. Вăлчана тăварличчен виçĕ хутчен вĕри шывпа çумалла, тăвара вăлчан 6 процентчĕ чухлĕ хушмалла, талăк хушши тытмалла. Пулăна тăварлас пулсан унăн йывăрăшĕн 20 процентчĕ таран тăвар хушмалла, икĕ эрнерен тин çимелле. Кушăктаракан пулла малтанхи 2-3 кун тăварламалла, 3-4 эрне иртсен вара çиме те юрать.

Г. СОКОЛОВА,
тĕп больницăри врач-эпидемиолог.

Милици хроники

Анне тимлĕхе тивĕç мар-ши?

«Кам пире ачашшăн лăпкать пĕчĕкрен, чипер çын тăвасшăн çунать чĕререн». Çак сăвă йĕркисем ăруран ăрăва куçса пыраççĕ. Ăна пĕлмен çын çук та пулĕ, вăл яланах пирĕн асра. Анчах мĕншĕн-ха анне тимлĕхе, канлĕ ватлăха тивĕç пулни пирĕн асăмсенче çук. Шалти ĕçсен дежурнăй чаçне килнĕ пĕлтерӳсене тишкеретĕн те амăшне хĕненĕ, амăшĕпе хирĕçӳ кăларнă е çаратнă тенисем тăтăшах тĕл пулаççĕ. Çак пăтăрмахсене те аякках хăварас килмерĕ. Акă Тушкасси ялĕнчи Мартынов урамĕнчи пĕр çуртра амăшĕпе ывăлĕ хушшинче ăнланманлăх çуралнă пулас. Сентябрĕн 11-мĕшĕнче 23 сехетре 46 çулхи ывăл 74 çулхи амăшне хĕнет. Çапла майпа тав тăвас тенĕ-ши арçын хăйне пĕчĕкрен пăхса ӳстерсе пурнăç сулĕ çине тăратнă амăшне. Ун пирки вара вăл РФ УК 116 ст. паллашнă май тĕпĕ-йĕрĕпе каласа парĕ-ха. Пӳтсĕрскер, тен, намăс, совеç сăмахсен пĕлтерĕшĕсем пирки те аса илĕха.

Акă тата Рыккакасси ялĕнчи 39 çулхи арçын амăшĕн пӳлĕмне кĕнĕ. Унта тирпей-илем кĕртес е амăшĕн сывлăхĕпе интереслемес шухăшпа мар пачах. Ăна вăрă ĕçĕ канăçсăрлантарнă. Вăйпитти арçын 78 çулхи амăшĕнне "Моторолла С113" маркăллă кĕсье телефонне тата вырăн хатĕрĕсене хĕстерсе тухнă. Ку япаласене арçын хăйне валли илсе тухнă-ши е урăх тĕллевпе? Ун пирки вăл милици ĕçченĕсене тĕплĕн каласа парĕ.

Çын аллинчи кукăль тутлă, анчах...

Уйкас Янасал ял тăрăхĕнчи Купăрля ялĕнчи пĕр хуçалăха вăрăсем иленнĕ. Кил хуçи Шупашкар хулинче пурăннипе усă курса, хуçалăхри пĕр çуртăн чӳречисене çĕмĕрнĕ, шала кĕнĕ. Унтан 20 литр кĕрекен хурана тата йĕплĕ пралук чĕркине вăрласа тухнă. Ку ĕç сентябрĕн 6-мĕшĕнче 15 сехетре пулнă. Ăна пурнăçлаканĕ Кĕртекассинчи 60 çулхи хăта пулнине палăртнă.

Пичете районти шалти ĕçсен пайĕн материалĕсем тăрăх хатĕрленĕ.

Пĕлтерӳсем. Объявления

Продается трактор Т-25 в хорошем состоянии, с документами. Адрес: Нижегородская область, Воротынский р-н, с. Белавка. Тел.: (83164)43-1-30. Коркунов.

Участница долевой собственности Фомина Ольга Николаевна, 19.12.1975 года рождения, проживающая по адресу: Чувашская Республика, Моргаушский район, Кадикасинское сельское поселение, деревня Сесмеры, сообщает о намерении выдела земельного участка в счет доли в праве общей собственности на земельный участок из земель сельскохозяйственного назначения на территории ЗАО "Колос" в поле № 3, полевой севооборот № 4, бригада № 5 общей площадью 1,57 га, в т. ч. пашни 1,42 га.

Все претензии по месту расположения земельного участка прошу направить в 3 адреса:

1. Администрации Кадикасинского сельского поселения.

2. Фоминой Ольге Николаевне, проживающей по адресу: Чувашская Республика, Моргаушский район, Кадикасинское сельское поселение, деревня Сесмеры, улица Дружная, д. 48.

3. Межрайонное отделение № 4 Управления Роснедвижимости ЧР, расположенный по адресу: Чувашская Республика, Моргаушский район, село Моргауши, улица Мира, дом 6.

Участница долевой собственности Маринкина София Макаровна, 10.02.1934 года рождения, проживающая по адресу: Чувашская Республика, Моргаушский район, Большесундырское сельское поселение, деревня Верхние Олгаши, дом 31, сообщает о намерении выдела земельного участка в счет доли в праве общей собственности на земельный участок общей площадью 19,00 га (пашни) из земель сельскохозяйственного назначения расположенных на территории СХПК «Сундырский» в поле № 3 полевого севооборота № 4.

Все возражения по месту расположения земельного участка прошу направить по адресу доверенного лица: Чувашская Республика, Моргаушский район, Большесундырское сельское поселение, село Большой Сундырь, улица Горького, дом 28, Маринкину Валериану Игоревичу ценным письмом с вложением.

Закупаю свинину. Тел.: 8-927-854-96-32, 2-13-77. 4-8.

Халăхран лайăх хакпа ĕне, вăкăр, тына ашпа тата чĕрĕ виçепе пустаратпăр.
Тел.: 60-7-10, 8-905-343-60-63. 3-4.

Администрация Моргаушского района сообщает о наличии свободного земельного участка к распределению на правах аренды, для ведения личного подсобного хозяйства, из земель сельскохозяйственного назначения, без права строительства на нем, с кадастровым номером 21:17:17 03 03:0049, местоположение: участок находится примерно в 498 м по направлению на юго-восток от ориентира здание школы, расположенного за пределами участка, адрес ориентира: Чувашская Республика, Моргаушский район, Сятракасинское сельское поселение, д. Сятракасы, площадью 6300 кв. м.

Заявления от граждан принимаются в течении месяца со дня выхода настоящей публикации по адресу: 429530, село Моргауши, улица Мира, дом 6 (здание администрации), кабинеты №№ 312 и 317, с 8-00 час. до 17-00 час. ежедневно, кроме выходных дней. Телефон для справок: 2-12-66.

Халăхран хаклă хакпа вăкăр, тына, ĕне чĕрĕ виçепе пуçтаратпăр. Тел.: 8-909-304-08-81, 38-2-89.

Требуются в Москву на строительство коттеджей сварщики, монолитчики, разнорабочие и каменщики - 1 кв. м. облицовки 1125 руб., 1 куб. м. кладки 1200 руб. Жилье, питание бесплатно. Вахта 15х15.
Телефоны в г. Чебоксары: 42-10-70, 62-85-71.

КПКГ «Агрокредит» выдает краткосрочные займы, принимаем сбережения.
Адрес: с. Моргауши, ул. 50 лет Октября, д. 23.
Телефон: 2-18-13.

ГУП ЧР "Моргаушский издательский дом"
Моргаушская районная газета
"ÇĔНТЕРӲ ЯЛАВĔ"

УЧРЕДИТЕЛИ:
Министерство культуры, по делам национальностей, информационной политики и архивного дела Чувашской Республики.
Государственное унитарное предприятие Чувашской Республики "Моргаушский издательский дом".

Директор-главный редактор
А.И. ТИХОНОВ.

АДРЕС: 429530, Чувашская Республика, село Моргауши, улица Мира, дом 9.
ТЕЛЕФОНЫ: директор-главный редактор - 2-11-36, заместитель главного редактора - 2-12-82, бухгалтерия - 2-11-35, отделы: общественно-политической жизни, социальной жизни - 2-12-82, сельского хозяйства - 2-11-38.
E-mail: **morpress@cbx.ru**

Газета зарегистрирована управлением Федеральной службы по надзору за соблюдением законодательства в сфере массовых коммуникаций и охране культурного наследия по Приволжскому федеральному округу. Свидетельство о регистрации СМИ ПИ № ФС 18-2329 от 15 августа 2005 года.

Газета выходит на чувашском языке по средам, субботам.
Печать офсетная, объем 1,5 п. листа. Тираж 3480.
Материалы на правах рекламы публикуются под знаком Р или рубрикой «Аталану çулĕпе».
Время подписания в печать в 17 час. 20 мин., подписано - в 17 час. 21.09.2007 г.
Заказ
Дежурный по номеру БЕЛОВ А.П.
ИНДЕКС ИЗДАНИЯ: 54822.

Номер набран и сверстан в ГУП "Моргаушский издательский дом", отпечатан (вкладыши - в ГУП "Моргаушский издательский дом") в типографии ГУП "ИПК "Чувашия": 428019 г. Чебоксары, пр. И. Яковлева,13. Качество печати соответствует оттискам, предоставленным редакцией.